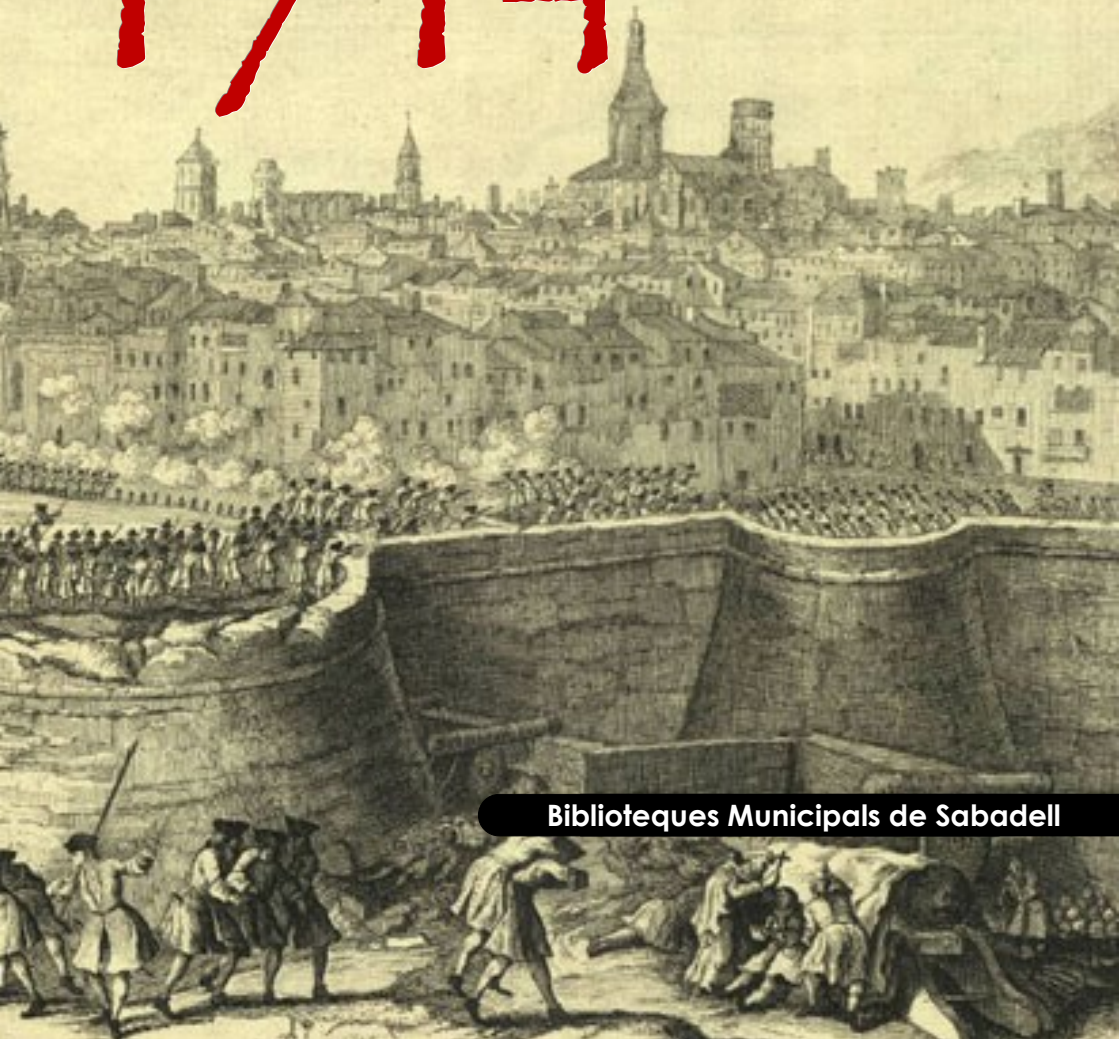

Pels volts de

1714

Biblioteques Municipals de Sabadell

Pels volts de 1714

Durant el 2014 es commemora el 300è aniversari dels fets de l'11 de setembre de 1714.

Les Biblioteques Municipals de Sabadell s'afegeixen a la commemoració amb aquesta guia de lectura que teniu a les mans; una selecció de llibres i altres recursos d'informació per a totes les edats, i que trobareu a les biblioteques de la ciutat. A més, comptem amb un estudi sobre la indumentària de l'època a través dels quadres d'Antoine Watteau realitzada per Gemma Canals de l'Escola Illa.

Us convidem a conèixer i ampliar la vida de l'època i els fets que van succeir pels volts de 1714.

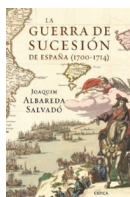

1714 | Una mica d'història

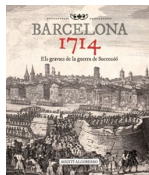
Albareda i Salvadó, Joaquim. ***La guerra de 1714: la clau catalana d'un conflicte mundial***. Portic, 2013.

Els historiadors Joaquim Albareda i Joan Esculies posen d'una forma amena a l'abast del lector les seves indagacions sobre el conflicte de la Guerra de Successió, no només mostrant les repercussions que tingué a Catalunya, sinó també l'impacte que aquest produí internacionalment. A més, aprofiten l'ocasió per posar en dubte alguns mites entorn al conflicte com el paper d'Espanya al Tractat d'Utrecht, o la difusió d'una falsa decadència de Catalunya en aquella època.

Albareda i Salvadó, Joaquim. ***La Guerra de Sucesión de España (1700-1714)***. Crítica, 2010.

Joaquim Albareda ofereix una nova visió de conjunt de la Guerra de Successió, no només del conflicte en si, sinó també dels seus orígens i conseqüències posteriors després d'haver-se documentat en arxius d'aquí i de la resta d'Europa. El llibre se centra en Espanya, tot i que mostra que va ser un conflicte internacional on s'hi jugaren interessos de tot Europa en el qual la Península Ibèrica va ser el taulell d'escacs on Catalunya acabà perjudicada.

Alcoverro i Pericay, Agustí. ***Barcelona 1714: els gravats de la Guerra de Successió***. Efadós: Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, 2013.

Recull d'il·lustracions produïdes durant el setge de Barcelona de 1714 on artistes de tot Europa plasmaren la situació de la ciutat durant l'atac borbònic. L'interès que suscità el conflicte es demostra amb la propaganda que se'n féu en gasetes, almanacs i llibres mitjançant plànols i mapes militars i gravats amb panoràmiques de Barcelona i els seus detalls.

Hernández, Francesc Xavier. ***Els exèrcits de Catalunya: 1713/1714: uniformes, equipaments i organització***. Dalmau, 2007.

Especialitzat en l'estudi de la història militar de Catalunya, Francesc Xavier Hernández ofereix en aquest llibre un punt de vista històric diferent del setge definitiu durant la Guerra de Successió a la ciutat de Barcelona: el dels exèrcits que defensaren la ciutat i es bastiren de forma regular en poc temps. Organització, uniformes i altres aspectes relacionats mostren una visió exhaustiva sobre els defensors de la ciutat els anys 1713 i 1714.

Onze de Setembre: història de la commemoració de la Diada a Barcelona. Efadós: Ajuntament de Barcelona, 2013.

Sebastià Riera, cap de fons documentals de l'Arxiu Històric de Barcelona, estudia l'origen i evolució de la commemoració de l'Onze de Setembre a la ciutat de Barcelona al llarg dels anys, des de les primeres celebracions a finals del segle XIX fins avui. Per tal d'aconseguir aquest propòsit, el llibre es nodreix tant de textos com de reproduccions gràfiques com fotografies, cartells i fulls volanders que en fan referència.

Sobrequés i Callicó, Jaume. L'onze de setembre i Catalunya: guerra, resistència i repressió. Base, 2011.

Recull de documents que van del 1713 al 1718 on es pot copsar la resistència del poble català abans de la caiguda de Barcelona, així com també la posterior repressió que va patir. L'autor del llibre, l'ex-director del Museu d'Història de Catalunya, Jaume Sobrequés, ofereix una extensa introducció per tal de posar en context els escrits de l'època que es poden llegir a continuació.

1714 | Vida i protagonistes

Camps i Arboix, Joaquim de. El decret de Nova Planta. Dalmau, 2005.

Llibre sobre el famós Decret de Nova Planta sancionat i promulgat per Felip V a l'inici del seu regnat, on implantà l'absolutisme i abolí moltes de les llibertats catalanes. Escrit originàriament per l'historiador i jurista gironí Joaquim de Camps l'any 1963, aquest document és tot un clàssic que inclou tant el decret sencer, com el comentari i contextualització d'aquest.

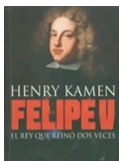
Creus, Jordi. "El gran heroi del 1714". A: Sapiens, set. 2012, núm. 121, p. 34-37.

Breu biografia del general Moragues, que explica com passa de viure en una família benestant a fer-se guerriller i fa esment de totes les seves proeses militars. Finalment explica la derrota del setge de Barcelona, com va ser cruelment torturat i executat davant del poble, i com el seu cap fou exposat públicament durant 12 anys.

Garcia, Begoña. "La Barcelona del 1714". A: Descobrir Catalunya, des. 2013, núm. 189, p. 102-111.

Recorregut per la Barcelona del segle XVIII a partir dels carrers i edificis que encara hi ha a l'actualitat. Esmenta els llocs i els carrers que transitaven els habitants de l'època, les zones més actives, els barris més castigats per la guerra i els hospitals on es van curar els ferits.

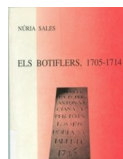
Kamen, Henry. Felipe V: el rey que reinó dos veces. Planeta, 2010.

Molts historiadors s'han referit a Felip V com a "figura còmica", "estúpid, obsessionat i indolent, oscil·lant entre la lucidesa i la imbecil·litat" o "esclau de les dones". L'autor d'aquesta biografia intenta destacar les coses bones que aquest monarca va dur a terme i procura, d'alguna manera, rescatar el bo i millor de la seva gestió.

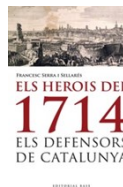
Panyó, Joan Baptista. **Memorias del arte de cosina y pasteleria y confituras y geleas**. Quaderns Crema, 2000.

Joan Baptista va néixer cap al 1724 a Barcelona. Va deixar un manuscrit amb 108 receptes de cuina i pastisseria. Potser l'interès més gran d'aquest llibre és que mostra un repertori prou ampli de la cuina catalana del segle XVIII i és el testimoni més antic de la influència de la cuina francesa a Catalunya.

Sales, Núria. **Els botiflers, 1705-1714**. L'autora, 1999.

A partir del sentit històric del mot, i situar-lo en el context on va néixer, aquesta obra apropa el lector a la Guerra de Successió tot recordant que els botiflers eren tan catalans com els austriacistes. En aquest llibre l'autora es fa ressò que la Guerra de Successió fou una guerra entre dues famílies reials, però també va suposar una guerra civil entre catalans.

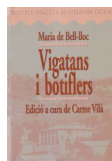

Serra, Francesc. **Els herois de 1714: els defensors de Catalunya**. Base, 2013.

L'autor repassa més d'un centenar de biografies dels lluitadors per les llibertats nacionals en contra de Felip V, el primer Borbó de la Monarquia Hispànica. Per les pàgines del llibre desfilen vides extraordinàries, algunes de patriotes que el temps havia relegat a l'oblit, des del pretendent Àustria, l'arxiduc Carles, fins a desenes de lluitadors que van morir a Barcelona durant el setge i que, gràcies a aquest llibre, surten de l'anonimat.

1714 | Un cicle novel·lesc

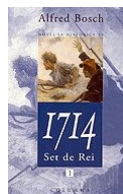
Bell-lloc, Maria de. **Vigatans i botiflers**. Barcanova, 1992.

La història, que s'emmarca durant l'últim any de la Guerra de Successió i finalitza l'11 de setembre del 1714, narra el periple de Guillem, un jove austriacista de Vidrà que es dirigeix a Barcelona a aprendre l'ofici de coraller amb el seu oncle. Pel camí es trobarà una colla de botiflers que l'obligaran a anar amb ells.

Bofarull, Antoni de. **L'orfeneta de Menargues o Catalunya agonitzant**. Laertes, 1993.

Publicada poc després dels Jocs Florals de 1862, i amb molt bona acollida, està considerada una de les primeres novel·les històriques de la literatura catalana. Estructurada en dues parts, la novel·la desenvolupa dos fils argumentals: un de caràcter històric que arrenca a principis del segle XV i l'altre pròpiament de ficció que gira a l'entorn de la figura de Blanqueta, òrfena a conseqüència dels fets històrics paral·lels. *L'orfeneta* respon a una intencionalitat, i a una ambició, tant política com literària.

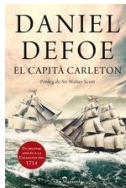
Bosch, Alfred. **1714**. Columna, 2008.

El relat narra la història d'un jove anglès enviat pel seu govern per esperar la revolta dels catalans contra les forces de Felip V en la Guerra de Successió. La seva missió el farà viatjar per tot Europa i ens acostarà a la Catalunya del segle XVIII, mostrant de manera acurada la vida del poble. L'obra va obtenir el reconeixement de la crítica des de la seva publicació i compta amb adaptacions radiofòniques i properament televisives.

Clotet, Jaume. **Lliures o morts**. Columna, 2012.

Amb la Guerra de Successió com a escenari de fons, amor, venjança, traïció, hipocresia, desconsol, coratge i amistat conviuen entre la vida d'aquest heroi involuntari i l'alta política que remou els fonaments del Vell Continent. La narració, recolzada sobre una gran quantitat d'informació rigorosament històrica, ofereix dos punts de vista d'aquesta: el d'un home en una Catalunya que descobreix d'una manera lacerant que quan no hi ha amics ni enemics sinó interessos, la llibertat té un preu; i el dels grans poders que acabaran decidint el futur d'Europa.

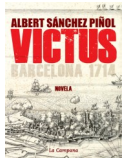
Defoe, Daniel. **El capità Carleton: un militar anglès a la Catalunya del 1714**. La Mansarda, 2013.

Tot i que d'entrada pot sorprendre que l'escriptor anglès Daniel Defoe, pare del naufrag més cèlebre de la història, compti amb una novel·la ambientada en la Guerra de Successió, aquesta circumstància pot entendre's pel fet d'esser coetani als fets en una Anglaterra clarament contrària a la causa borbònica. La ploma àgil i detallista de Defoe signa unes memòries que durant molt de temps es consideraren verídiques i que barregen amb habilitat les intrigues polítiques i les conteses militars amb les observacions més encuriosides als costums dels vilatans de les nombroses poblacions per les quals transita l'oficial estranger.

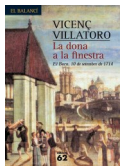
Mata, Jordi. **Un cadàver exquisit**. Edicions 62, 2008.

La novel·la relata l'ambient de l'imperi hispànic dels darrers anys del segle XVII previ a la Guerra de Successió. El cadàver exquisit és el decadent imperi hispànic, que amb la mort del rei sense hereu Carles II, obrirà el debat sobre qui l'ha de succeir. A Catalunya hi haurà els partidaris de continuar amb la casa d'Àustria i els propicis a un canvi dinàstic encarnat per Felip V de Borbó.

Sánchez Piñol, Albert. **Victus: Barcelona 1714**. La Campana, 2013.

Albert Sánchez Piñol recull, a través d'una sèrie de documents històrics, la derrota patida pel poble de Barcelona a mans de tropes borbòniques després d'un llarg setge de 13 mesos i la posterior abolició dels seus drets i llibertats. El protagonista és un enginyer militar expert en fortificacions, que acaba lluitant de la mà d'Antonio Villarreal per defensar els murs de la ciutat comtal.

Villatoro, Vicenç. **La dona a la finestra**. Edicions 62, 2005.

Un cineasta americà sotragat per la mort de la seva parella als atemptats del 11-S accepta rodar una pel·lícula al voltant d'una altra data tràgica i desconeguda per ell, l'11 de setembre de 1714. A partir d'aquest plantejament Villatoro recrea la vigília de la desfeta bastint un triangle de personatges i convida a la reflexió entorn la vigència de les tragèdies col·lectives que suposen la fi de tot un món.

Gravat de l'inici del setge de Barcelona (Font: Institut Cartogràfic de Catalunya).

El prestigi que havia tingut la cort de Versalles durant el segle XVII, tot i la decadència dels últims temps, va fer de la indumentària francesa un model de bellesa que s'imitarà a la resta d'occident com a ideal d'elegància. França, capdavantera de les arts plàstiques, ho serà també de la moda i els estampats. Al segle XVIII la manera artística es començarà a fer més accessible i humana, amb menys pretensions que al Barroc; ja no intentarà expressar grandesa i poder sinó que voldrà encisar i agradar d'una manera més sensual i delicada.

Watteau *L'embarquement cap a Citèrea* 1717

Aquesta obra és coneguda com la peça inaugural del Rococó. Presentada l'any 1717 a l'Acadèmia, tot i estar inspirada en el quadre "El jardí de l'amor" de Rubens, no s'adaptarà a cap gènere pictòric classificat fins al moment, provocant l'aparició d'un nou tema: "les festes galants".

En una escena de seducció i felicitat sensible, una sèrie de parelles escenifiquen fases de l'amor a la mítica illa on va desembarcar Venus portant ofrenes a l'estàtua, entre elles llibres i armes per simbolitzar l'ideal de "l'amor per sobre la guerra i les arts". A la recerca d'una temporalitat i simultaneïtat a la vegada, les parelles narren un procés però també es poden entendre com una de sola en moments diferents de l'enamorament, tot seguint una successió d'alts i baixos com en un pentagrama musical.

L'estètica romàntica de Watteau, el seu esforç per evitar les ombres i la dilució dels contorns, marcarà l'estil del segle XVIII, tot i que la poètica gravetat de les seves representacions és una característica més barroca. A través d'escenes aparentment superficials, de paisatges encantats i personatges elegants vestits

a la moda, el pintor flamenc ens evocarà un món de fantasia inserit dins la realitat de la vida de l'època, que respira una plenitud-buidor existencial d'emocions ambigües. A més de l'expressió d'una noblesa aristocràtica, els seus delicats vestits semblen reflectir estats d'ànim idealitzats, regnes de bellesa i felicitat tot i respirar la melancolia típica del pintor, amb la qual el desig de crear conscient suplirà l'alegria de viure, fictícia a vegades.

En les obres de Watteau semblen abolides les diferències entre classes socials molt abans de la Revolució Francesa; els "vestits de camp", d'influència anglesa, es portaven per sortir a l'aire lliure ja que resultaven més còmodes perquè no portaven elements restrictius com la pitera o el mirinyac. Amb l'expansió de la moda a un ventall més ampli de la societat, en aquesta època trobarem una burgesia comercial enriquida que adquireix els mateixos drets i privilegis que l'aristocràcia i es començaran a produir una sèrie de canvis en els vestits que no vindran determinats només per la cort. La diferència entre un vestit bo i un de més senzill venia donada, bàsicament, per la quantitat d'elements decoratius i la qualitat dels teixits, però també hi influïa el treball de confecció i acabats, així com l'ajustament de les línies estilístiques al model imitat, el francès; cada país, però, les adoptarà d'una manera particular i es parlarà d'una moda "a la italiana", "a l'espanyola" i també "a la catalana", aquesta d'estil més popular.

Durant la Guerra de Successió el bloqueig marítim a França per part d'Anglaterra havia provocat una crisi en el sector tèxtil, però en el Tractat de 1713 es retornà la llibertat de navegació i s'iniciarà una etapa molt pròspera, de manera que alguns historiadors parlen de l'època com la primera societat de consum, en la qual la gent comprarà i utilitzarà teixits més enllà de la necessitat, diferenciant a partir d'aquí la "Moda", quan en la intenció preval l'estètica, de la "Indumentària".

A diferència de l'anterior, el segle XVIII serà el d'influència de la indumentària femenina. El vestit s'anirà eixamplant de cintura cap avall; la tendència serà el contrast entre un cos molt estret i la faldilla ampla, fent imprescindible l'ús del verdugat, anomenat "panier" per semblar una cistella i que en aquesta època es construirà amb barbes de balena, molt més lleugeres i flexibles.

Un vestit típic d'aquests temps serà l'anomenat "Watteau", amb plecs a la part del darrere donant amplitud, el nom ve donat perquè el pintor rococó retratà en els seus quadres a diverses dones amb aquest tipus d'indumentària. També es podrà dir "vestit sac", "vestit volant" o "vestit flotant", perquè els volums inflats i els tons pastel donaran un aire a la dona semblant a un núvol caminant, una impressió de lleugeresa i comoditat tot i que es portés amb el cosset embalenat a sota. Trobarem altres tipus de vestits però en general es podrien classificar com a tancats o oberts, aquest més cortesà, com el de la dona asseguda del quadre "La galeria del comerciant Gersaint". Una indumentària més modesta serà el vestit de dues peces, que es formava amb la "Marlota o Mantua", un cosset superior obert amb els faldons retirats cap als costats i frunzit al darrere; la faldilla, del mateix teixit o diferent, es solia decorar amb volants, cintes i encaixos.

Watteau *La galeria del comerciant Gersaint* 1720

Aquesta obra ambientada en una galeria d'art és una de les evocacions més poètiques de la vida elegant del segle XVIII francès; mentre en una banda una dona escull un “necessaire”, caixeta on es guardaven els objectes “necessaris” per a les dones de l'època, a l'altra s'està empacant un quadre de Lluís XIV com a símbol testimonial entre dues èpoques: marcarà la fi de l'estètica arcaica i l'absolutisme del “Rei Sol”, mort l'any 1715 quan el seu successor sols tenia 5 anys. Així, França serà governada fins al 1723 per un regent, Felip d'Orleans, obrint un període d'alegria després de les guerres dels últims anys del regnat absolutista que es veurà reflectida en la indumentària i que marcarà un estil pont entre el Barroc i el Rococó denominat “Estil Regència”, durant el qual les formes perdran l'amanerament característic del segle XVII i es suavitzaran de manera exquisida.

A diferència dels segles anteriors, els artistes ja no treballaran exclusivament per encàrrec de l'església o l'aristocràcia, sinó que pintaran lliurement oferint les seves obres a qui les volgués comprar; neix així la funció de l'intermediari, el “marxant”, que no sols venia obres d'art sinó també rellotges, miralls i objectes exòtics provinents sobretot de la Xina, que estava de moda. Aquesta figura, representada en l'home del centre del quadre, podria ser un autoretrat de Watteau, acostumat a utilitzar com a models a amics i coneguts: la dona que ensenya el mirall, vestida amb una bata “negligée” de l'època, sembla ser l'esposa de Gersaint, així com els altres personatges també tindrien noms propis, encara que no es corresponguin amb el paper que se'ls atorgava en el quadre.

Les tendències masculines vindran marcades des de la cort de Versalles durant la primera meitat de segle. La casaca entallada francesa “just au corps”, l'armilla i el calçó (“culotte”) seran les tres peces bàsiques. Els elements superiors s'adornaran amb molts botons, dels quals només es cordaven una part, deixant els faldons oberts en triangle; la casaca tenia tres obertures, una a l'esquena i dos als laterals, aquestes formant plec. La línia acampanada sembla que era per compensar l'amplitud de la faldilla femenina. L'home també podia portar el casaquí, amb faldonet acampanat i persistia encara entre les classes populars el jubó, entallat i curt fins a cintura.

La silueta masculina denotarà certa fragilitat pel fet de dissimular el tors i les espatlles; a Espanya la moda no acaba d'imposar-se per semblar massa efeminada i en contrapartida apareix la figura del “majo”, amb vestit popular de caràcter hispà.

Per altra banda la indumentària militar (“vestits de munició”) estaria plenament inspirada en les modes franceses, seguint en molts casos els colors de la bandera: blau, vermell i blanc, que transcendirien la Guerra de Successió i serien usats en els mossos d'esquadra de postguerra.

Les perruques marcaran estil..., a més de la “infòlio” típica de Lluís XIV, apareixeran noves estètiques com la “ramillies”, amb una cua al darrere i bucles als costats, la “de campanya”, amb tres cues i encara una altra curta i sense cua típica del clergat i estudiants, com també es portarà la perruca “tye”, amb el cabell cap enrere formant una cua lligada amb una cinta negra; totes elles es començaran a empolverar de blanc. El barret característic de l'estil Regència serà el “tricorn”, barret de tres pics amb les ales aixecades i enroscades cap amunt, portat tant per militars com per civils.

La “randa”, llaç de puntes, serà el complement de coll més comú a principis de segle, encara que també es veia alguna “gorguera”, sobretot al teatre, indumentària que permetia més llicències.

Tots els vestits femenins aristocràtics portaran la “pitera” o “cartó de pit” en forma de triangle invertit, embalenada i ornada de manera escalonada (“échelle”) amb cintes, brodats, puntes i a vegades pedreria, subjectada al vestit amb agulles al principi i més endavant amb dues peces de roba unides al sobrevestit.

Watteau *La partie carrée* 1713 (detall)

Watteau *L'amor en el teatre francès* 1716-21

El corset sense pitera amb cordons entrecreuats que portaven les classes populars sobre la camisa ajustava i comprimia pit i cintura sense necessitat d'embalenats, com es pot veure en la donzella del quadre "La partida quadrada", on trobarem a personatges de "La Commedia dell'Arte" parlant amb dues joves de l'època en un jardí idealitzat. L'altra dona portaria el casaquí, també anomenat "caracó o pet-en-l'air", una peça superior que es conjuntava amb la faldilla i que es portava tant en indumentària popular, en aquest cas de lli, cotó o llana, o en indumentària burgesa confeccionat amb una tela més luxosa. La faldilla podia realitzar-se amb el mateix teixit, com és el cas del conjunt de la ballarina de "L'amor en el teatre francès" o també diferent. Les mànigues, gairebé sempre fins al colze i amb una, dues o tres fileres de volants ("engangeants").

Des de l'època de Lluís XIV, les formes s'inspiraran molt en el món del teatre. Tot i que el "Rei Sol" en els seus últims anys en va renegar en veure el país gairebé arruïnat per la seva mala gestió, Felip d'Orleans es va preocupar de restablir la pau i fer ressorgir l'espectacle de cort, cridant als comedians italians que el rei havia expulsat i estimulant la seva fusió amb la rival "Comédie Française", el teatre oficial francès. Els comedians apareixeran en molts dels quadres de Watteau: L'"orateur Poisson" conegut com a "Crispín II", vestit de negre i l'únic actor que mira directament al públic, va guarnit amb espasa i botes altes, uns guants grocs i el coll rodó emmidonat, seguint la moda espanyola; podem veure també alguns personatges amb atributs tradicionals inspirats en el món mitològic, com l'home assegut, amb la corona de raïms i la pell de guepard que l'identifiquen com a "Bacus o Dionís" i el personatge del seu davant, amb la sagetera de "Cupido". La parella de ballarins podrien estar inspirats en el món de la òpera i la seva indumentària seria més burgesa, tot i que la "gorguera" d'ella mostra una tendència aristocràtica. Els músics, representant la figura del pastor-poeta, vestirien a la manera popular, tot i que ben ornats amb llaços roses en els barrets i sabates i el "pierrot" del darrere, figura recurrent en els quadres de Watteau, mostra el gust del pintor per desdibuixar ambdós gèneres.

"El llenguatge galant" es servia de la gran quantitat de complements que es portaven en aquesta època: l'ombrel·la, el ventall, el mocador, una bosseta anomenada "ridicule", màscares...; el més curiós seran les "mosques" i els "capritxos", pigues mòbils en forma d'estrella, llunes o cors, de seda o vellut, que s'usarien en un principi per tapar les marques de la verola i que van portar a la creació d'un llenguatge silenciós, amb el que cada posició rebrà un nom: "la capritxosa" quan es portava sobre el llavi, "la galant" a la galta, "l'apassionada" a la sina o "la majestuosa" al front; les pigues s'anirien canviant de lloc segons el missatge que es volia donar. L'ús del coloret també era un assumpte de màxima importància, es pintaven uns cercles vermells molt marcats sota els ulls, doncs el "rubor" actuava com a símbol eròtic de l'època.

En l'obra de Watteau els personatges es trobaran tant pròxims a la natura que aquesta s'arriba a fusionar amb la indumentària. A la "Festa veneciana" es fa evident la unió de matèries: el tafetà dels vestits amb l'aigua, els arbres frondosos amb els cabells arrissats, els llaços i les puntes.

Watteau *Festa veneciana* 1718

Els colors clars i els teixits sedosos i irisats ajudarien a il·luminar les figures, esdevenint com punts de llum entre el jardí frondós. Aniran desapareixent els velluts i teixits de tendència aristocràtica i així també el “devorée” i s'utilitzaran més els tafetans de seda, el “moaré” per les sederies llavorades i els teixits amb decoració obtinguda durant el tissatge com el “xiné”.

El segle XVIII serà un moment clau per a la difusió de l'estampat a Europa i els descobriments químics aplicats als tints permetran obtenir una quantitat de matisos i fixar millor els colors. L'estampat Rococó respirarà molt més que el Barroc, ja que es valorarà molt més l'espai buit.

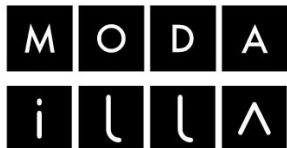
Tot el primer quart de segle vindrà marcat per la “Guerra de les Indianes”, teles estampades provinents de la Índia; el 1686 es prohibeix la fabricació i importació a França per la forta competència amb els teixits llavorats, tot i així la noblesa tenia en les seves possessions manufactures d'indianes clandestines. Si bé al principi fou un teixit usat per la burgesia per ser més barat que les sedes brodades, l'utilitzarà també l'aristocràcia, que durant les prohibicions les portaran com a roba interior.

L'estampat d'indianes creà un tema floral decoratiu propi a base de petites flors de colors forts amb predomini del vermell. Catalunya serà capdavantera en la indústria de l'estampat a l'estat espanyol, amb fàbriques d'indianes a Besalú, Igualada, Manresa, Mataró i a tots els voltants de Barcelona, propugnant els dibuixos originals per evitar la competència estrangera. El gust per les indianes fou enorme en moda i tapisseries, així que a la Índia les arribaren a fabricar amb decoracions inspirades en les europees.

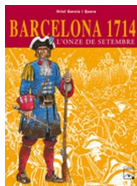
Gemma Canal

Bibliografia

- AAVV. *Síntesi del cicle de conferències del Museu Tèxtil i d'Indumentària de Barcelona*. 1990.
 AAVV. *Indumentària: Barcelona 1700*. Ajuntament de Barcelona, 2013.
 Boucher, François. *Historia del traje en occidente*. GG. Moda. BCN, 2009. (1ª edició, 1965).
 Hart, Avril & North, Susan. *Historical Fashion in detail*. V & A Publications, 1998.
 Rose-Marie & Rainer Hagen. *Los secretos de las obras de arte*. Taschen, 2003.

La col·lecció de vestits exposats està inspirada en l'obra de Watteau, realitzats a escala per Aleix Llusà, alumne de 1r curs del Cicle Superior d'Estilisme d'Indumentària de l'Escola Illa, amb la tutorització de Gemma Canal.

Garcia i Quera, Oriol. **Barcelona 1714: l'onze de setembre**. Casals, 2007.

Oriol Garcia recrea en format de novel·la gràfica els dramàtics esdeveniments que va patir la ciutat de Barcelona durant la Guerra de Successió. Des del setge fins a l'atac final que es va produir l'11 de setembre de 1714. Barcelona, abandonada pels seus aliats europeus, va decidir defensar el seu *status quo* del nou ordre borbònic fins al final. A l'obra s'entrecreuen les històries de personatges històrics de gran rellevància amb personatges ficticis més aviat modestos. Tot per oferir una visió global del conflicte i la seva repercussió.

Martín, Andreu. **Cicatrius de 1714**. Bromera, 2013.

Andreu Martín ens proposa una novel·la juvenil d'aventures i d'espionatge ambientada en el setge que va patir Barcelona durant la Guerra de Successió. Bernat, el protagonista, és un noi de 13 anys que s'inflama pel sentiment de resistència que es respira a la ciutat de Barcelona vers les tropes borbòniques que la mantenen assetjada. A la vegada, creix un ressentiment cap al seu pare, qui sembla fugir cap a Badalona de forma covard, amb l'excusa d'allunyar la família del perill. Tanmateix, no tot resulta ser el que sembla. Una narració lleugera i trepidant que, a més, cuida molt bé tots els aspectes històrics.

Pongiluppi, Guillem H. **1714: el setge de Barcelona**. Angle, 2012.

L'il·lustrador digital Guillem H. Pongiluppi junt amb Francesc Xavier Hernández Cardona, historiador, catedràtic i expert en història militar, ens aporten un llibre il·lustrat amb imatges que recreen amb el màxim rigor històric tot el setge i la caiguda de Barcelona durant la Guerra de Successió. El realisme visual amb què estan tractats tots els elements gràfics (escenaris del setge, estratègies bèl·liques, vestuaris, armament, etc.) ajuden el lector a gaudir d'una experiència més immersiva, per tal de que pugui captar el dramatisme i la magnitud d'aquells fets.

Sanz Ayán, Carmen. **La Guerra de Sucesión española**. Akal, 2006.

Monografia sobre la Guerra de Successió editada per Akal a la seva sèrie "Historia de España", dins la col·lecció "Historia del mundo para jóvenes". Un document breu i concís on s'exposen els aspectes més destacables o més rellevants de la guerra d'una forma objectiva, pensat com a obra de consulta per a estudiants de secundària.

Tobar, Pau. **El pas dels maulets**. Edicions del Bullent, 2013.

Alicia i Toni són dos amics que apuren les darreres setmanes d'un tranquil estiu a Altaia. Unes vacances rutinàries fins que un misteriós personatge es creua en les seues vides. Des d'aleshores es veuran immersos en un trepidant viatge a través del temps resseguint escenaris d'un conflicte que canviarà per sempre més la història del nostre poble. *Pejades* és una sèrie dins de *Claus per entendre el món* que pretén explicar els períodes més importants de la nostra història. Amb un llenguatge àgil i senzill, però sense descuidar el rigor acadèmic, s'apropen els grans esdeveniments als joves.

1714 | Calaix de relats petits, petits

Ainaud de Lasarte, Josep M. **Petita història de Rafael Casanova i l'Onze de Setembre.** Mediterrània, 2002.

Aquesta petita història, amb text de Josep M. Ainaud de Lasarte i il·lustracions de Pilarín Bayés, explica com va ser el setge de Barcelona l'any 1714, les seves causes i conseqüències. És una bona manera d'apropar la història de la Diada Nacional de Catalunya als infants, amb un llenguatge senzill i unes il·lustracions plenes de detalls.

Cabré, Jaume. **La història que en Roc Pons no coneixia: 1714.** La Galera, 2013.

Si en Roc Pons hagués anat una mica fort d'història no s'hauria trobat pas tan venut en el conflicte que se li presenta. En Roc, un noi barceloní com tants d'altres, surt de casa seva una tarda d'estiu i, després de voltar una estona llarga, assedegat, entra en un bar on la gent va vestida d'una manera molt estranya... En Roc ha fet, de sobte, un salt en el temps inesperat i fantàstic.

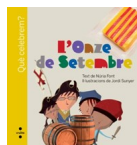
Canyelles, Anna. **L'onze de setembre.** La Galera, 2013.

Avui és l'Onze de Setembre, la Diada Nacional de Catalunya! La Sara vol viure-la intensament, però en Pelut, el seu gos, s'ha escapat! Potser és a l'ofrena floral? Potser és a la manifestació? On s'haurà ficat? Mentre el busca, la Sara recorrerà tots els espais de la Diada.

Clotet, Jaume. **La meva primera Diada.** Estrella Polar, 2013.

Avui en Marc i la Júlia no tenen escola. Com que és la Diada, fan festa i aniran a casa els avis a preparar aquest dia tan especial. Però sabeu què celebren? Amb aquest conte, l'autor explica als petits, de manera senzilla i entenedora, què vol dir per als catalans celebrar l'Onze de Setembre.

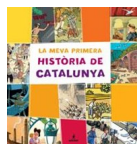
Font, Núria. **L'onze de setembre.** Cruïlla, 2013.

L'Onze de Setembre ens narra com la Clara va de colònies a Mojà i allà li expliquen què va passar l'11 de setembre de 1714 i com se celebra aquell fet actualment. Aquest llibre pertany a la col·lecció *Què celebrem?* ideada per introduir els més petits en les festes i celebracions de la nostra tradició.

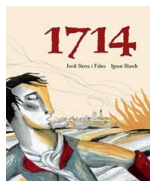
Història il·lustrada de Catalunya per a petits i grans: de Pere, el Gran a 1714 (v. 2). Edicions 62, 2008.

Als darrers capítols del segon volum d'aquesta *Història il·lustrada de Catalunya*, apareix explicada la història del nostre país des de l'època dels Borbons, fins al final de la Guerra de Successió. El protagonista de l'enciclopèdia, el Manairó, ens va guiant per la nostra història ajudat de poemes, cançons, llegendes, fotografies i nombroses il·lustracions. També apareix molta informació rellevant: els fets històrics, la cronologia, els personatges més destacats, la vida quotidiana, etc.

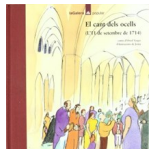
Luna, Marta. **La meva primera història de Catalunya.** Molino, 2007.

Saps com vivien els habitants de les terres catalanes a l'Edat de Pedra? I com era una ciutat medieval? Saps què va passar l'11 de setembre de 1714 a Barcelona? Aquest llibre, al llarg de 12 capítols, acompanya els més menuts en el seu primer passeig per la història de Catalunya.

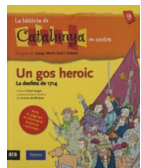
Sierra i Fabra, Jordi. **1714**. La Galera, 2013.

“Bon cop de falç, defensors de la terra! Un altre cop de falç, és tot el que vull! Que un dia no ens caldrà cap guerra, per seguir mantenint l'orgull!”. Amb aquests versos acaba aquest cant patriòtic que recorda la Guerra de Successió, la defensa de Barcelona i la derrota de l'11 de setembre de 1714. Aquest llibre és un àlbum il·lustrat en què Sierra i Fabra ens ofereix un poema èpic recordant els fets del 1714, i Ignasi Blanch n'ha fet les il·lustracions.

Vergés, Oriol. **El cant dels ocells: l'11 de setembre de 1714**. La Galera, 2004.

En Biel era un noi que s'entusiasmava amb la música. Sabia les cançons que les dones, els homes, els nois i les noies cantaven tot treballant als tallers, venent fruites i verdures als mercats o portant a l'esquena els fardells plens de roba dels comerciants. Amb aquesta història, l'autor acostava als més joves els esdeveniments previs a l'11 de setembre de 1714, quan les tropes franceses prenen Barcelona.

Vergés, Oriol. **Un gos heroic: la desfeta de 1714**. Ara Llibres, 2008.

Aquesta és la història del Llamp, un gos molt valent que amb la seva astúcia i intel·ligència, va salvar moltes famílies durant el setge borbònic de 1714, poc abans que la ciutat de Barcelona caigués en mans de Felip V. El conte transcorre pels espais històrics d'una Barcelona assetjada per les tropes borbòniques: Santa Maria del Mar, l'Hospital de Barcelona i de la Santa Creu....

1714 | **A**Internet [Consulta de recursos: 15/03/2014]

Catalunya i la Guerra de Successió 1702-1715 [en línia].

Barcelona: Museu d'Història de Catalunya.

<<http://1714.mhcat.cat>>

Exposició en línia oferta pel Museu d'Història de Catalunya, que, dividida en diversos apartats i episodis, situa els visitants en el context històric català de la Guerra de Successió espanyola gràcies a un to didàctic i al suport d'obres representatives d'aquest període.

Commemoració del Tricentenari 1714-2014 [en línia].

Barcelona: Generalitat de Catalunya: Departament d'Ensenyament.

<<http://www.xtec.cat/web/centres/celebracions/2013/1714>>

Propostes didàctiques pensades per a l'educació infantil, primària i secundària, batxillerat i FP.

Diari de setge [en línia].

<<http://www.diaridesetge.cat>>

Diari de setge és una pàgina web que detalla tots els fets del setge dia a dia, des de l'inici fins a l'11 de setembre de 1714. Les entrades diàries es van generant de forma correlativa a l'actual any en curs. D'aquesta manera, si accedim al recurs trobarem que l'última entrada és la del mateix dia, però 300 anys enrere. D'autoria voluntàriament anònima.

Museu virtual de la Guerra de Successió 1702-1714 [en línia].

Barcelona: Universitat de Barcelona.

<<http://www.guerradesuccessio.cat>>

Web-Museu produït pel grup de recerca Didàctica i Patrimoni de la Universitat de Barcelona, que té per objectiu centralitzar documentació sobre la Guerra de Successió i les diverses batalles que s'esdevingueren, situant el conflicte en el seu context nacional i internacional. Conté enllaços a fonts històriques primàries molt rellevants.

Ruta 1714 [en línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

<<http://www.ruta1714.cat>>

La Ruta 1714 és un recorregut pels deu escenaris on van succeir els episodis històrics més destacables de la Guerra de Successió a Catalunya (1702-1714). Es tracta de llocs emblemàtics carregats de gran simbolisme, que tenen un excepcional interès patrimonial i/o paisatgístic i que ofereixen una variada oferta cultural i d'oci al seu voltant.

Tricentenari [en línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

<<http://tricentenari.gencat.cat>>

Pàgina web elaborada per la Generalitat de Catalunya per commemorar els fets històrics i potenciar el diàleg entre passat i present. Compta amb un ampli programa d'actes que permeten endinsar-nos en la nostra història des de la reflexió, la divulgació, la creació artística i la participació ciutadana.

Tricentenari BCN [en línia]. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

<<http://tricentenari.bcn.cat>>

Pàgina web elaborada per l'Ajuntament de Barcelona per commemorar els fets històrics i potenciar el diàleg entre passat i present. Compten amb uns amplis programes d'actes que permeten endinsar-nos en la història de la ciutat des de la reflexió, la divulgació, la creació artística i la participació ciutadana.

El Triquet de Supercity S.XVIII [en línia]. [Barcelona]: Super3.cat.

<<http://www.super3.cat/triquet>>

El canal Súper 3 proposa als més petits fer un viatge a la Catalunya de 1714 i descobrir com es vivia a l'època a través d'aquest joc superant proves d'orientació, de perícia i de coneixement. L'acció central es combina amb una sèrie de mini jocs relacionats amb els trets característics de la manera de viure dels catalans al segle XVIII, com ara els jocs tradicionals, la manera de vestir o els àpats, entre d'altres.

Gravat que mostra la defensa de Barcelona i l'expulsió dels atacants
(Font: Institut Cartogràfic de Catalunya).

BIBLIOTEQUES MUNICIPALS DE SABADELL

ITINERARI DE LA MOSTRA BIBLIOGRÀFICA

JUNY 2014

● **Biblioteca dels Safareigs**

C. del Papa Pius XI, 165

Tel. 93 717 53 43

A/e: bibliosafareigs@ajsabadell.cat

JULIOL 2014

● **Biblioteca de la Serra**

Pl. de Cristóbal Ramos, 1

Tel. 93 726 34 68

A/e: bibliolaserra@ajsabadell.cat

AGOST 2014

● **Biblioteca Vapor Badia**

C. de les Tres Creus, 127-129

Tel. 93 745 17 03

A/e: bibliovaporbadia@ajsabadell.cat

SETEMBRE 2014

● **Biblioteca del Nord**

Rda. de Navacerrada, 60

Tel. 93 724 64 01

A/e: bibliodelnord@ajsabadell.cat

OCTUBRE 2014

● **Biblioteca del Sud**

Pg. dels Almogàvers, 49

Tel. 93 720 51 74

A/e: bibliodelsud@ajsabadell.cat

NOVEMBRE 2014

● **Biblioteca de Ponent**

Pl. d'Ovidi Montllor, 5

Tel. 93 717 39 74

A/e: bibliodeponent@ajsabadell.cat

DESEMBRE 2014

● **Biblioteca de Can Puiggener**

Pl. del Primer de Maig, 1

Tel. 93 716 51 50

A/e: bibliocanpuiggener@ajsabadell.cat

Imatge de la portada: Gravat que ensenya l'entrada de les tropes borbòniques a la ciutat de Barcelona (Font Institut Cartogràfic de Catalunya).

www.sabadell.cat/bims

Ajuntament
de Sabadell
Biblioteques Municipals

Escola municipal d'art

Diputació
Barcelona